

בתי הדין הרבניים

בבית הדין הרבני האזורי אריאל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1542746/3

בבית הדין הרבני האזורי אריאל

לפני כבוד הדיינים:

הרב יחיאל חיים פריימן

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד מרים סרגוסי ועו"ד חן סויסה)
נגד
הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד שרה אילוז-ספיבק)

הנדון: סמכותו של בית הדין בתביעת מזונות ילדים אף שבעת הגשתה, טרם תיקון החוק, מנעה פסיקת בג"ץ את כריכתה

החלטה

א. לפנינו תביעה למזונות ילדים שנכרכה לתביעת הגירושין של התובעת.

בהחלטה מכ"ד באלול התשפ"ה (17.9.25) הכוללת פסק דין בהסכמה בתביעת הגירושין של התובעת והחלטות ביניים בתביעות שנכרכו לתביעה זו נקבע בין השאר כי נוכח התנגדות הנתבע לסמכותו של בית הדין ובהתאם למצב המשפטי ששרר אותה עת לא קמה לבית הדין הסמכות לדון בתביעת המזונות. עם זאת החליט בית הדין באותה החלטה שלא למחוק את התביעה, כל עוד לא תבקש זאת התובעת ולא תוגש תביעה בערכאה אחרת, נוכח האפשרות כי בהמשך תקום לבית הדין הסמכות לדון בתביעה זו. (בהחלטה האמורה סבר בית הדין כי ייתכן שתקום סמכות כזו מכוח הסכמה של הצדדים, שבפועל לא הושגה, אך כפי שיתברר להלן קמה הסמכות מטעם אחר.)

משמעותם של הדברים היא כי בהחלטה האמורה לא נקבעה קביעה פוזיטיבית כלשהי בדבר הסמכות לדון בענייני מזונות ילדי של הצדדים (או בענייני מזונות ילדים בכלל) ולא כל שכן באשר לתביעה הספציפית שנקבע כי באותה עת לא הייתה מצויה בסמכות בית הדין אך כי ייתכן שתהיה בסמכותו בהמשך ושוודאי לא נקבע כי מצויה היא בסמכותה של ערכאה אחרת (אלא כי אם תוגש תביעה לבית המשפט לענייני משפחה) הרי שלפי המצב המשפטי ששרר באותה עת תהיה אותה תביעה בסמכותו, ואם כך יהיה או אם תבקש התובעת – תימחק התביעה שהוגשה לבית הדין.

חודשיים לאחר מכן, בכ"ו במרחשוון התשפ"ו (17.11.25) חלה תמורה, ושמא יש לומר החזרה עטרה ליושנה, בכל הנוגע לסמכויות בית הדין, משהתקבל בכנסת תיקון לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין) (תיקון מס' 6 – הוראת שעה), התשפ"ו – 2025. למוחרת היום פורסם תיקון זה ברשומות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בתיקון זה נקבע בנוסחו של סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג – 1953, ("החוק העיקרי") כהוראת שעה לתקופה של שנתיים מן המועד האמור:

הוגשה לבית דין רבני תביעת גירושין בין יהודים, אם על ידי האשה ואם על ידי האיש, היא לבית דין רבני שיפוט יהודי בכל ענין הכרוך בתביעת הגירושין, לרבות מזונות לאישה, מזונות לילדי הזוג והשבה של הוצאות מזונות לילדי הזוג שהוציא אחד ההורים, להורה השני; בסעיף זה, "מזונות לילדי הזוג" – כלל ענייני צורכיהם הכלכליים של ילדי הזוג, ובכלל זה הוצאות למדורם, לחינוכם ולרפואתם, בעבר ועד הגיעם לגיל שבו ההורים אינם מחויבים במזונותיהם לפי כל דין לרבות הלכה פסוקה.

עוד נקבע והובהר בתיקון האמור:

הוראות סעיף 3 לחוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה, יחולו בתקופת הוראת השעה גם על תביעה למזונות ילדים שנכרכה בתביעת גירושין, אשר הייתה תלויה ועומדת ביום תחילתו של חוק זה, אולם לעניין תביעה כאמור שניתנה בה, ערב יום התחילה, החלטה, בבית המשפט או בבית הדין הרבני, הקובעת סמכות או החלטה בעניין המזונות, יחולו הוראות הסעיף האמור רק אם ההחלטה קובעת סמכות לבית הדין הרבני בעניין המזונות לילדי הזוג או שניתנה בבית הדין הרבני החלטה בעניין מזונות לילדי הזוג, ואם ניתנו החלטות שונות לעניין הסמכות – ההחלטה הקובעת סמכות לבית הדין הרבני ניתנה לפני ההחלטה האחרת.

עם התקבל התיקון האמור לחוק בכנסת ועוד טרם פרסומו ברשומות הגישה התובעת בקשה 'לחדש את ההליך' בעניין מזונות הילדים שאותם, הלכה למעשה, שבה היא לתבוע במסגרת בקשתה זו. התובעת הבהירה בבקשתה כי עד כה לא הוגשה תביעה למזונות הילדים לערכאה אחרת ולפיכך אין מניעה כי תוגש לבית דיננו וכי תידון בו מכוח הסמכות המוקנית לו לכאורה מכוחה של הכריכה ומכוחו של תיקון החקיקה האמור.

ב. בהחלטה מכ"ח במרחשוון התשפ"ו (19.11.25) קבע החתום מטה כי נראה לכאורה כי הדין עם התובעת, תוך שחידד והבהיר כי על עניינה ומעמדה של תביעת המזונות שלפנינו, עתה, אפשר להשקיף בשתי דרכים:

דרך אחת היא לראות בתביעה זו תביעה תלויה ועומדת שכן הוגשה היא זה מכבר, לא הוכרעה וודאי שלא נדחתה ואף גם לא נמחקה בשל העדר סמכות (לכאורה) באותה עת, שכן את הקביעה בדבר הותרת התיק פתוח יש לראות כשוללת את מחיקת התביעה, לפחות כל עוד לא תוגש תביעה בערכאה המקבילה.

"לפי נקודת מבט זו" הובהר בהחלטה:

לפנינו תביעת מזונות שנכרכה כדין לתביעת הגירושין ושעודה תלויה ועומדת, ומשכך חל עליה סעיף 1 לתיקון האמור בהתאם לאשר נקבע ברישא של סעיף 2 לו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הובהר גם כי ההחלטה מכ"ד באלול התשפ"ה (17.9.25) אינה מונעת את החלת הסמכות עתה, מכוחו של התיקון האמור, שכן מהחלטה זו נעדרה, כאמור, קביעה פוזיטיבית בדבר היות הסמכות לדון בתביעה הספציפית שלפנינו נתונה לבית המשפט, ואף הקביעה הנגטיבית באשר לסמכותו של בית הדין נוסחה, ולא בכדי, בהסתייגות צופה פני שינוי חקיקה אפשרי, "לפי המצב המשפטי השורר כיום", ואף לא כקביעה לגופה של תביעה אלא כאמירה כללית "סמכות בעניין זה" ומשכך:

אין מניעה לקבוע עתה, עם שינוי החקיקה, כי אכן נתונה היא הסמכות לבית הדין מכוחו של סעיף 1 לתיקון ושל הרישא של סעיף 2 לו וללא שתהיה מניעה לכך מכוחה של הסיפא לסעיף 2 האמור.

נוסף לכך הובהר כי אף ככל שנסבור כי בתביעה שהגישה התובעת בשעתו מנוע בית הדין לדון מכוחה של פרשנות שונה לסעיף 2 האמור:

שורת הדין תהיה לקבוע כי דינה של אותה תביעה להימחק, אך אין לקבוע כי את הסמכות לדון בה רכש בית המשפט, שכן התובעת לא הגישה לו את התביעה ולא ביקשה כי ידון בה, ולדבריה אף הנתבע לא הגיש לו תביעה מקבילה, ובנוסף לכך כאמור ברי הוא כי קביעה פוזיטיבית בדבר סמכות של בית המשפט לדון בתביעה ספציפית זו – ודאי לא נקבעה בהחלטה כלשהי.

תוצאתו של מצב זה היא כי עתה מכל מקום יכולה התובעת להגיש לבית דינו תביעת מזונות שתיכרך עתה לתביעת הגירושין, וזאת על בסיס ההלכה הפסוקה כי כריכה בתביעת הגירושין יכולה להיעשות גם לאחר מתן פסק דין לגירושין כל עוד לא סודר הגט וניתן בו 'מעשה בית דין' שהוא פסק הדין הסופי הקובע כי הצדדים גרושים הם.

אשר לדרך השנייה שבאמצעותה אפשר להשקיף על התביעה שלפנינו הובהר באותה החלטה:

מצב משפטי זה הוא השורר גם אם נבחן את התביעה שלפנינו מנקודת המבט השנייה האפשרית לגביה והיא כי נראה אכן את התביעה המקורית כמי שנמחקה [...] וממילא נראה אכן את הבקשה שהגישה התובעת עתה ההגשת תביעה חדשה, שאותה יכולה היא עדיין, כאמור, לכרוך לתביעת הגירושין ושלגביה ודאי הוא כי תיקנה הסמכות לבית הדין מכוחו של תיקון החקיקה האמור ובהעדר תביעה קודמת לה בערכאה האחרת.

עם זאת הובהר בהחלטה זו (ההחלטה שמכ"ח במרחשוון התשפ"ו – 19.11.25) כי טרם קביעת מסמרות בדברים, שורת הדין היא לאפשר לנתבע להגיב לבקשה, ולפיכך נקבעה הסמכות בהחלטה זו רק כקביעה זמנית שבצידה ניתנה לנתבע הזכות להגיב לבקשה בתוך שבעה ימים והובהר:

אם אכן תוגש תגובה ובמסגרתה יעלה הנתבע טיעונים שלא הובאו בחשבון עד כה והעשויים להוות משקל נגד לניתוח המשפטי דלעיל או כי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יעלה הנתבע טענות עובדתיות שיש בהן, לדעתו, לשמוט את הקרקע בפן העובדתי מתחתיו של ניתוח זה כעומד בזיקה למצב המשפטי העובדתי השורר בהליכים שבין הצדדים (דרך משל: אם יראה כי הוגשה תביעה לבית המשפט וכי ניתנה החלטה בדבר סמכותו), תינתן החלטה מנומקת שבה ייבחנו טיעוני הנתבע בלב פתוח ובנפש חפצה ויישקלו לגופם.

אם לא תוגש תגובה כאמור הרי שבחלוף המועד להגשתה תיעשה החלטתי הזמנית לעניין הסמכות להחלטה קבועה וסופית, אף ללא צורך בהחלטה מפורשת נוספת בעניין זה.

ג. הנתבע לא הגיב במועד שנקבע (בתוך שבעה ימים מן ההחלטה האמורה) אם כי הגיש במועד האחרון להגשתה (ו' בכסלו – 26.11) בקשה למתן ארכה. נציין כי בקשה זו לא נסרקה לתיק במועד שבו נשלחה ולפיכך נודע לבית הדין (ומן הסתם גם לתובעת) על קיומה רק מאוחר יותר.

למותר לציין כי, כידוע, בהעדר החלטה בדבר מתן הארכה שרירה וקיימת הייתה ההוראה בדבר הגשת התגובה עד למועד האמור ובדבר הפיכת ההחלטה בעניין הסמכות, בהעדר תגובה כזו במועד, להחלטה קבועה וסופית.

למרות האמור, משהוגשה תגובה מאוחר יותר, כפי שייאמר עוד להלן, נעמוד עליה (גם זאת להלן).

כשבועיים לאחר המועד האמור, בי"ט בכסלו התשפ"ו (9.12.25) הוגשה בקשתה של התובעת לפסיקת מזונות זמניים, בבקשה זו צוין גם כי תגובת הנתבע לפי ההחלטה הקודמת טרם התקבלה. בעקבות בקשה זו ניתנה בו ביום החלטה נוספת המורה על תגובת הנתבע לה בתוך שבעה ימים.

בו ביום גם הגיעה, לראשונה, תגובתו של הנתבע שבזיקה לבקשה לחידוש ההליך, התגובה לעניין הסמכות שנתבקשה קודם לכן (ובמועד שבו הגיעה טרם נסרקה, כאמור לעיל, הבקשה שקדמה לה, שבה נתבקשה הארכה להגשתה של תגובה זו עצמה).

לא למותר לציין כי אף אליבא דהבקשה למתן ארכה, שכאמור טרם הייתה לעינינו ושגם לו הייתה לעינינו לא היה בעצם קיומה כדי להעניק בפועל את הארכה, לא נתבקשה ארכה אלא עד ל-1.12, ומכאן לכאורה כי תגובה זו הגיעה באיחור מובהק וברור אפילו אליבא דבקשת הארכה. אכן בדיקה שקיים בית הדין מול המזכירות לאחר שבקשתה הארכה נמצאה ונסרקה לתיק באיחור רב, כאמור, העלתה כי בהודעת הדואר האלקטרוני שבה הוגשה תגובה זו בי"ט בכסלו התשפ"ו (9.12.25) נטען כי נשלחה קודם לכן ב-1.12, אך הודעה הכוללת תגובה כזו מ-1.12 לא אותרה. למרות כל זאת, בהתחשב בקיומו של נתון ברור באשר לתקלה או טעות שהביאה לאיחור בסריקת בקשת הארכה מצאנו ליתן אמון בטענה כי התגובה אכן נשלחה במועד האמור, ולפנים משורת הדין אף לבחון אותה לגופה כאילו נשלחה במועד, אף ששורת הדין לא היה עלינו לעשות כן משלא נעתרנו במפורש לבקשת הארכה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ד. בתגובה נטען:

התנהלות האישה בתביעת מזונות הילדים אינה בתום-לב. האישה הגישה את התביעה למזונות לפני מספר חודשים לערכאה זו, האישה התנגד לניהול התביעה בבית הדין [...] ובית הדין הורה על 'הקפאת התיק' [...]

ארבעה ימים לאחר הדיון בבית הדין הנכבד עתרה האישה לבית משפט לענייני משפחה בתל אביב בתביעה לפירוק השיתוף בדירה ואף ציינה בתביעתה כי תביעת המזונות תידון בפני בית המשפט לענייני משפחה (סעיף 18 לכתב התביעה) ואולם לא עשתה כן אלא ישבה והמתינה. האם לנוכח הצהרתה זו של האישה בבית המשפט לענייני משפחה בתל אביב בכתב התביעה היה על האיש להגיש תביעת מזונות בית המשפט? כיצד היה על האיש לנהוג [...]

האיש יטען כי בהתאם להלכת פלמן ולהתנהלות האישה הסמכות הינה לבית משפט לענייני משפחה בתל אביב אשר אף בפסק דין שניתן לפני ימים בודדים בתביעת פירוק השיתוף בין הצדדים קבע בית המשפט בסעיף 18 לפסק הדין והתייחס לעניין מזונות ומדור [...]

פסק הדין לגירושין ניתן בחודש ספטמבר לפני למעלה מחודשיים, עד היום לא הגישה האישה כל תגובה לעניין פינוי הדירה ואף לא פנתה באמצעות עו"ד בעניין זה לצורך קידום הסדרת הגט, משמע כי עניין הגירושין אינו בראש מעיינה [...]

האם תביעת המזונות התייתרה במשך חודשיים?

כיצד עובדה זו מתיישבת עם טענת האישה בבקשה לחידוש תביעת המזונות בסעיף 3 שמא "ייפגעו זכויות הקטינים" לטענתה? אם דאגה לשמור על זכויות הקטינים הייתה מגישה לפני חודשים את תביעת המזונות לבית המשפט למשפחה.

בית הדין הרבני בהחלטתו מיום 17.9.25 קבע במועד מתן ההחלטה כי אין לו סמכות לתביעת המזונות עקב סירוב הבעל לניהול ההליך, משמע כי במועד מתן ההחלטה היה על האישה לתבוע את מזונות הקטינים בבית המשפט לענייני משפחה והיא לא עשתה כן אלא הגישה רק חלק מתביעותיה בבית המשפט לענייני משפחה, האם התנהלותה כנה?

האישה מקנה לבית המשפט לענייני משפחה את הסמכות לדון בתביעת המזונות וכיצד היא חוזרת בה עתה [...] תביעת המזונות הוגשה לבית דין זה לפני חמישה חודשים, האם התנהלות זו ראויה?

עקרון "תום-הלב" (ראה ע"א 700/81 מיכל פז נגד אליהו פז, פ"ד לח (2) 736), הוא עיקרון יסודי בהתנהגות הצדדים הפונים לכלל ערכאה שיפוטית.

היה על האישה להגיש את תביעת המזונות כנגד האיש לפני חודשיים לפחות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הבעל ייטען כי לא יכול היה לתבוע מזונות הקטינים בבית משפט לענייני משפחה, כך שטענת בית הדין לגבי אי-הגשת תביעה למזונות מטעם הבעל אין בה ממש. האישה הייתה אמורה להגיש את התביעה בבית המשפט לענייני משפחה ומשלא עשתה כן, בחוסר תום-לב, אין לבית הדין להכשיר התנהלות זו בניגוד לסמכות שהוקנתה לבית המשפט לענייני משפחה.

דין של מכלול טענותיו אלה של הנתבע הוא לדחייה, וכפי שיובהר להלן, תוך חזרה על עיקרי טענותיו של האיש אחת לאחת, בחינתן וניתוחן.

ה. הנתבע טוען:

התנהלות האישה בתביעת מזונות הילדים אינה בתום-לב.

האישה הגישה את התביעה למזונות לפני מספר חודשים לערכאה זו, האיש התנגד לניהול התביעה בבית הדין [...] ובית הדין הורה על 'הקפאת התיק' [...]

התיאור העובדתי שבשורות אלה נכון, אך אין בו דבר התואם את הפתיח הגורס כי התנהלות התובעת אינה בתום-לב. לא זו אף זו: דבריו אלה של הנתבע שומטים את הקרקע במידה רבה מתחת לאפשרות לראות בהמשך ההתנהלות חוסר תום-לב וכנטען בהמשך דברי הנתבע, והכול כפי שנראה עוד להלן.

המשך דברי הנתבע הוא:

ארבעה ימים לאחר הדיון בבית הדין הנכבד עתרה האישה לבית משפט לענייני משפחה בתל אביב בתביעה לפירוק השיתוף בדירה ואף ציינה בתביעתה כי תביעת המזונות תידון בפני בית המשפט לענייני משפחה (סעיף 18 לכתב התביעה) ואולם לא עשתה כן אלא ישבה והמתינה. האם לנוכח הצהרתה זו של האישה בבית המשפט לענייני משפחה בתל אביב בכתב התביעה היה על האיש להגיש תביעת מזונות בית המשפט? כיצד היה על האיש לנהוג [...]

המענה לשאלה "כיצד היה על האיש לנהוג?" אינו, וליתר הבהרה נאמר: לא היה בשעתו, מתפקידה של התובעת, אף לא מתפקידו של בית דין זה. האיש הוא אדם בוגר ועצמאי, אף מיוצג משפטית כדבעי, ואת המענה לשאלה כיצד היה עליו לנהוג היה צריך לספק הוא לעצמו, על פי שיקול דעתו או בעצת באת כוחו. אמירתה של התובעת כי בכוונתה להגיש תביעה לערכאה זו או אחרת אינה מונעת מן הנתבע, ולא מנעה ממנו בשעתה, להגיש גם הוא תביעה לאותה ערכאה או לרעותה ולו גם באותו עניין עצמו.

אמירתו של הנתבע בהמשך –

כי לא יכול היה לתבוע מזונות הקטינים בבית משפט לענייני משפחה, כך שטענת בית הדין לגבי אי-הגשת תביעה למזונות מטעם הבעל אין בה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ממש, האישה הייתה אמורה להגיש את התביעה בבית המשפט לענייני משפחה –

אמירה חסרת כל בסיס היא.

אין כל מניעה שבדין המגבילה אדם מלהגיש תביעה לבית המשפט אך בשל הגשת תביעה מקבילה של בעל דבבו, על אחת כמה וכמה שלא בשל הנחתו כי הלה אמור, יכול, או מתכוון להגיש תביעה. למותר לומר גם כי יודע כל בר בי רב משפטי – ואף אם יטען הנתבע כי בעצמו הדיוט הוא, הלוא היה ועודנו מיוצג – כי גם אם ההנחה היא שתוצאת ומשמעות הליך המזונות היא כי האב הוא שישלם מזונות לידי האם (בעבור ילדיהם), ואף אם נתעלם מהאפשרות כי לא כך יהיה במקרים מסוימים אלא ההפך (וודאי לשיטתם של בתי המשפט ואליבא דבע"מ 919/15), אין בכך כדי למנוע ממנו ליזום את ההליך ולהיות מוגדר בו, פורמלית, 'תובע'.

בית הדין בהחלטתו מכ"ד באלול התשפ"ה (17.9.25) שאותה ציין הנתבע עצמו בפסקה הקודמת, זו שבה הורה על 'הקפאת התיק', הבהיר מפורשות אף את המובן מאליו, כי אין בעצם קיומו של התיק כדי למנוע מהצדדים להתדיין בעניין המזונות בערכאה האחרת שאותה עת יכולה הייתה הסמכות להיקנות לה מכוח תביעה שיגיש אחד מהצדדים ללא תלות בהסכמת רעהו או בהקדמת אותה תביעה לתביעה שבבית הדין. יכול ורשאי היה האיש, הנתבע, לנצל את זכותו ולהגיש לבית המשפט לענייני משפחה תביעה מתאימה.

משבחר הנתבע שלא לעשות כן – אין לו להלין אלא על עצמו.

לעצם העניין, באשר לתובעת – ברור הדבר כי אמירת אגב במסגרת כתב תביעה לפירוק השיתוף כי תביעת המזונות תידון בבית המשפט אין משום הצהרה על כוונתה להגיש תביעה כזו לבית המשפט אלא משום תיאור המסקנה שעלתה באותה שעה מן העובדות של התנגדות הנתבע לדיון בבית הדין בעניין זה ומן המצב המשפטי ששרר אז. התובעת הניחה אותה עת כי התביעה תידון בבית המשפט, לא משום שכך רצתה – אדרבה רצונה המפורש והברור היה כי התביעה תידון בבית הדין, אלא משום שהבינה לאשורו את המצב המשפטי ששרר אותה עת.

לא זו אף זו: גם לו הייתה התובעת אומרת מפורשות כי בכוונתה להגיש תביעה לבית המשפט לא היה בכך, כל עוד לא הוגשה התביעה בפועל, כדי להעניק לבית המשפט סמכות לדון בתביעה ספציפית זו – אף שהמצב המשפטי אותה עת היה כזה שהסמכות בעניין המזונות על דרך כלל הוקנתה לבית המשפט – אי אפשר לרכוש סמכות לדון בתביעה ספציפית כל עוד לא הוגשה תביעה זו.

אמירתו של הנתבע "האישה מקנה לבית המשפט לענייני משפחה את הסמכות לדון בתביעת המזונות, וכיצד היא חוזרת בה עתה" היא שגיאה במקרה הטוב ושקר במקרה הגרוע. בשום שלב לא הקנתה התובעת סמכות לבית המשפט, שכן, כאמור, תיאור אגבי של ההנחה כי בית המשפט הוא שידון בתביעה, ולא משום שכך רצתה התובעת אז אלא משום בלפי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המצב ששרר אז אנוסה הייתה להתדיין בתביעה זו בבית המשפט בלבד, אינו הגשת תביעה ואפילו לא הודעה על כוונה להגישה (שגם בה כשלעצמה אין כדי להקנות סמכות כאמור).

בפועל המתינה התובעת ולא הגישה לבית המשפט תביעת מזונות. אפשר שהשתתה בהגשת התביעה משום שעדיין סברה כי ייתכן שינוי במצב המשפטי, כפי שאכן אירע לבסוף, ולכך שיברה, ואפשר שהתמהמהה מסיבות אחרות ו'איתרחיש לה ניסא' כשתוצאת התמהמהות זו אפשרה לה לשוב ולהגיש את תביעתה לפני בית הדין כפי שביקשה מלכתחילה.

כך או כך אין בהתנהלות זו כל דופי.

שאלת הנתבע בהמשך ובזיקה לכך "האם תביעת המזונות התייתרה במשך חודשיים" – לאו שאלה היא ככל שמופנית היא אל עבר התובעת, כך גם שאלתו "כיצד עובדה זו מתיישבת עם טענת האישה בבקשה לחידוש תביעת המזונות בסעיף 3 שמא 'ייפגעו זכויות הקטינים' לטענתה" וקביעתו "אם דאגה לשמור על זכויות הקטינים הייתה מגישה לפני חודשים את תביעת המזונות לבית המשפט למשפחה":

אפשר שבטווח המייד הצליחה התובעת לשאת את משא המזונות על כתפיה ולא ראתה דחיפות בבירור תביעתה, בידעה או בסוברה כי זכויותיה, לרבות במישור הרטרואקטיבי, יישמרו. אין בכך כדי ללמד או אף לבסס הנחה תמוהה כי משכך אף בהמשך הזמן לא שחו כתפיה תחת העול. בין כך ובין כך אין כל ספק כי התובעת אכן מבקשת בכנות, באמת ובתמים, כי ייפסקו המזונות, ואיה אפוא 'חוסר תום-הלב' או העדר הכנות המיוחס לה בדברי הנתבע?

אמירתו של הנתבע כי משמעות החלטת בית דינו מכ"ד באלול התשפ"ה (17.9.25) הייתה "כי במועד מתן ההחלטה היה על האישה לתבוע את מזונות הקטינים בבית המשפט לענייני משפחה" היא אמירה שאינה נכונה, שלא לומר אמירה שקרית בעליל: ראשית, כזכור באותה החלטה אף דובר על האפשרות של הסכמה בין הצדדים לעניין הסמכות. זו אומנם לא הושגה לבסוף, אך כיצד אפשר לפרש החלטה המניחה כי תיתכן כזו כקביעה כי על צד מסוים להגיש תביעה בערכאה זו או אחרת? שנית, כאמור לעיל, האפשרות להגיש תביעה לבית המשפט לענייני משפחה עמדה אותה עת לרשות שני הצדדים במידה זהה ואף בהחלטה עצמה לא דובר לא בפירוש ולא ברמז על הגשת התביעה לבית המשפט בידי אחד מהם דייקא אלא על האפשרות הנתונה לשניהם להתדיין בבית המשפט, וכמובן: אפשרות, לא 'חובה'. מניין שאובה אפוא המסקנה כי "היה על האישה לתבוע"?

ו. נוסף ונחדד בזיקה לכל זאת ולשאלת הנתבע מה היה עליו לעשות כי יותר משמץ של הרהור עולה שמא 'הפוסל – במומו פוסל':

הנתבע רשאי היה ויכול היה כאמור להגיש תביעה לבית המשפט לענייני משפחה שהיה הערכאה שאותה העדיף הוא לעניין הדיון בתביעת המזונות. מה מנע ממנו לעשות כן?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

את התמהמהותה התובעת נקל להבין אם קיוותה כי יתאפשר לה הדיון בערכאה המועדפת עליה. והגיעה העת לאמור בקול צלול וברור כי העדפת בית הדין על פני בית המשפט היא לגיטימית לחלוטין, כשם שלגיטימית היא בעיני המחוקק ההעדפה ההפוכה, וכשם שהעדפת בית המשפט כשלעצמה אינה יכולה להיחשב לחוסר תום-לב, כך גם אין כל מקום ליחס חוסר תום-לב לבעל דין המבכר את בית הדין.

גם אם התמהמהות התובעת מסיבות אחרות – אין בכך להעיד על חוסר תום-לב בדרך כלשהי, ברי כי התובעת, מעצם היותה תובעת המעוניינת כי ייפסקו מזונות לטובתה, מעוניינת בבירור מוקדם של תביעתה. עם זאת רשאית היא להעדיף שיקולים אחרים על פני המהירות, ואין העדפה זו מלמדת על פגם כלשהו, שהרי פרט לאיבוד הזמן אין לתובעת 'מה להפסיד' בהשתהותה. ודאי הוא כי לא היה מצופה מן התובעת שהעדיפה את בית הדין לאורך אל בית המשפט, שאותו ביכר הנתבע, כדי לעגן את תביעת המזונות אליו.

הנתבע לעומתה – בודעו כי התובעת מבכרת את בית הדין – היה עליו לכאורה לנצל את זכותו ולשעוט אל שערי בית המשפט כדי להקנות לו את הסמכות לדון בעניין המזונות, וכך ודאי ככל שהעדפתו אותו לא נבעה רק מרצון לעכב את הדיון וככל שאכן התכוון בכנות לשלם למזונות ילדיו כפי אשר תשית עליו הערכאה שתדון בעניין אלא שסבר כי נכון הוא שערכאה זו תהיה בית המשפט, ובשים לב כי חזקה היא שלא נעלמו מעיניו ומעיני באת כוחו התהליכים החקיקתיים שהתנהלו באותה עת במרץ ושהניבו לבסוף את שינוי החקיקה שהשיב עטרה ליושנה באשר לסמכויות בתי הדין. מדוע אפוא לא התדפק הנתבע על שערי בית המשפט כשתביעת המזונות בידיו, בבחינת 'פתח לנו שער' – את שערי בית המשפט, כל עוד אנו 'בעת נעילת שער' של בית הדין, בשל המצב המשפט ששרר אז, 'כי פנה יום' – יומו של הליך החקיקה שעמד להסתיים?

שמא יש בדבר כדי להעיד כי לא פחות, ואולי יותר, משביקש הנתבע כי בית המשפט הוא שידון בעניין מזונות ילדי הצדדים, ביקש הוא לעכב את ההליך ככל האפשר, ולמצער שלא לזרזו ולא למהר להכניס ידו אל כיסו כדי להושיטה לאחר מכן אל עבר פיות ילדיו. ומשכך נקט 'שב ואל תעשה' תוך שהוא 'מסכן' במודע את רכישת הסמכות על ידי בית המשפט לטובת עיכוב ההליך כשהוא מקווה שגם התובעת מצידה תשתהה, דווקא בשל העדפתה את בית הדין, ובינתיים יצא הוא נשכר.

אכן אין אנו יודעי מחשבות, ואפשר כי פרשנות אחרת תינתן למהלכיו – מעשיו ומחדליו – של הנתבע בעניין זה, אך בסוגיית תום-הלב, וודאי בהקשר הנוכחי, היה עליו לסגל לעצמו את הכלל 'יפה שתיקה לחכמים' טרם ייתמם וישאל כיצד היה עליו לנהוג תוך שהוא מאשים את התובעת בחוסר תום-לב. 'מי שחמאה מרוחה על ראשו – אל יצא לשמש'.

ז. עוד טוען הנתבע:

פסק הדין לגירושין ניתן בחודש ספטמבר לפני למעלה מחודשיים, עד היום לא הגישה האישה כל תגובה לעניין פינוי הדירה ואף לא פנתה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

באמצעות עו"ד בעניין זה לצורך קידום הסדרת הגט, משמע כי עניין הגירושין אינו בראש מעיינה [...]

דומה כי בדברים אלה מנסה הנתבע לערער את סמכותו של בית הדין לדון בתביעת המזונות באמצעות טענה, שאותה אין הוא מעלה בפירוש, כי (גם) תביעת הגירושין לא הייתה כנה, וממילא אי אפשר לכרוך לה את תביעת המזונות.

ברם הדברים מופרכים מאליהם. ניכר היה מהתנהלותה של התובעת לפנינו בתביעת הגירושין ומדבריה בדיון כי רצונה בגירושין כן הוא. עתה תעיד על כך כמובן גם עובדת הגירושין עצמה, בפועל, לבקשתה.

עיכוב הגירושין בפועל נבע, כידוע וכפי שמרמזים גם דברי הנתבע עצמו, בשל מגוריהם המשותפים של הצדדים בדירה – מה שמנע הלכתית את סידור הגט. בהחלטתו של בית הדין מכ"ד באלול התשפ"ה (17.9.25) נתבקשו הצדדים למסור לבית הדין הודעה לעניין הפרדת המגורים (מי מהם עוזב את הדירה המשותפת ומתי) עד כ"ח בתשרי התשפ"ו (20.10.25).

הצדדים – שניהם כאחד – לא מסרו הודעה במועד האמור. הדעת נותנת כי טרם ידעו וטרם החליטו באותו מועד מי מהם עוזב את הדירה, ומסתבר למדי כי הסיבה לכך הייתה ההליכים שהתקיימו בבית המשפט לענייני משפחה בעניינה של דירה זו.

ברי כי התובעת לא יכולה הייתה לאלץ את הנתבע לעזוב את הדירה ולאפשר בכך את סידור הגט המייד. אכן יכולה הייתה היא עצמה לעשות זאת, אך קשה לקבל טענה כי אישה הממתינה לפסק דין הצפוי להינתן (כפי שהיה אז) במועד קרוב ושעניינו בין השאר בדירה זו – אם לא תמהר לעזוב (עם שלושה ילדים!) את הדירה טרם הכרעה בעניין זה (שתוצאתה עשויה להיות הישארותה בדירה תוך רכישת חלקו של האיש או לכלול קביעה מי מהצדדים יישאר בדירה עד למכירתה תוך שהוא משלם למשנהו דמי שימוש שבהם יוכל הלה להיעזר גם למימון שכירותה של דירה חלופית) תיראה כמי ש"הגירושין אינם בראש מעייניה" ושתביעתה להם תיחשב משום כך תביעה שאינה כנה.

גם לולי האמור, לא מן הנמנע הוא שאיתור דירה חלופית ראויה ומעבר אליה יידרשו חודשים מספר. האם מי ש'הגירושין בראש מעייניו' שומה עליו להסכין בשל כך להיות 'זר רחוב' כדי לאפשר את סידור הגט המייד?

להשלמת תמונה זו אציין כי פסק הדין באשר לפירוק השיתוף בדירה ניתן בז' בכסלו התשפ"ו (27.11.25). כשבועיים לאחר מכן הגישה התובעת לבית הדין את בקשתה לקביעת מועד לסידור גט, ובה אכן הבהירה כי: "המתינה לדיון הראשון שהיה קבוע לצדדים בתיק הרכוש [...]. שהתקיים ביום 27.11.25 על מנת שתוכל לכלכל צעדיה בטרם תשיב לכבוד בית הדין" (לעניין הפרדת המגורים), כי במועד האמור ניתן פסק הדין ו"נקבע כי יתקיים פירוק שיתוף בדירה לאלתר" וכי "בנסיבות אלה האישה ניסתה לברר מול הבעל האם הוא רוצה להישאר להתגורר בדירה או לעזוב, משראתה כי אין בכוונת הבעל לעזוב את הדירה החלה לחפש דירות בעצמה".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

התובעת הוסיפה והבהירה כי היא "שוקלת שתי הצעות לשכור דירה [...] מתכוונת לעזוב עד לסוף החודש הקרוב (סוף דצמבר) ולכן היא עותרת לקביעת מועד דיון לסידור גט לחודש ינואר".

ח. הנתבע טוען עוד:

האיש ייטען כי בהתאם להלכת פלמן ולהתנהלות האישה הסמכות הינה לבית משפט לענייני משפחה בתל אביב אשר אף בפסק דין שניתן לפני ימים בודדים בתביעת פירוק השיתוף בין הצדדים קבע בית המשפט בסעיף 18 לפסק הדין והתייחס לעניין מזונות ומדור [...]

בסוף דבריו הוא ספק קובע ספק מבקש תוך שהוא חוזר על דבריו הקודמים:

האישה הייתה אמורה להגיש את התביעה בבית המשפט לענייני משפחה ומשלא עשתה כן, בחוסר תום-לב, אין לבית הדין להכשיר התנהלות זו בניגוד לסמכות שהוקנתה לבית המשפט לענייני משפחה.

אך לא מיניה ולא מקצתיה:

הסמכות בענייננו לא 'הוקנתה' לבית המשפט בשום שלב שכן אי אפשר להקנות סמכות לבית המשפט בנוגע לתביעה ספציפית מבלי להגיש תביעה זו לבית המשפט ואף מבלי להגיש לבית המשפט בקשה לקבוע כי נתונה לו הסמכות וכי אפשר להגיש לו תביעה זו.

הלכת פלמן אינה עניין לכאן בשום דרך. עניינה של הלכת פלמן הוא בכיבודה של ערכאה אחת את קביעת של רעותה באשר לסמכותה, תוך עמידה גם על גבולותיו של עיקרון זה. אך בענייננו לא קבע בית המשפט כי הסמכות לדון בתביעת המזונות שבין הצדדים נתונה לו, ולא יכול היה לקבוע כן שכן לא הוגשה לו תביעה כזו.

כל שאמר בית המשפט "בפסק דין שניתן לפני ימים בודדים בתביעת פירוק השיתוף בין הצדדים [...] בית המשפט בסעיף 18 לפסק הדין" שבו "התייחס לעניין מזונות ומדור" הוא כי לתובעת זכות לתבוע מדור אגב דיון למזונות, הבהרה שיש לה מקום בזיקה לפירוק השיתוף בבית ששימש למדור התובעת והקטינים עד כה, אולם אין בה דבר וחצי דבר, לא בפירוש, לא ברמז, לא במשתמע ואפילו לא בדרך של נוטריון, לגופה של תביעת מזונות ומדור או בנוגע לשאלה למי הסמכות לדון בתביעה זו.

בית המשפט הניח מן הסתם בשלב שלפני שינוי החוק כי ככל שתוגש אליו תביעה כזו תהיה לו הסמכות לדון בה, ואולי הניח גם – אם מן הסתם ואם נוכח דברי התובעת – כי בשלב כלשהו תונח לפניו תביעה כזו. הנחות אלה אכן היו הנחות סבירות לשעתן, אולם לא היה בהן כדי לקבוע סמכות בתביעה שלא הוגשה, ואכן בית המשפט לא קבע כך.

לא כל שכן שלא היה בהנחות אלה וודאי שלא בדברי בית המשפט עצמו כדי לשלול את הסמכות מבית דיננו באשר לתביעה שהוגשה אליו – מה שוודאי אינו מצוי בסמכות בית המשפט, שכן בשאלת הסמכות בתביעה המוגשת לבית הדין יכולים להכריע רק בית הדין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עצמו (בערכאה הדיונית או בערכאת הערעור) או בג"ץ. בית המשפט אינו יכול אלא להכריע כי יש לו סמכות בתביעה המוגשת אליו, ומשהכריע כך הרי שמכוחה של הלכת פלמן יימנע בית הדין מלקבוע לאחר מכן כי מחזיק הוא בסמכות לדון בתביעה המקבילה שהוגשה אליו. בענייננו לא הוגשה תביעה לבית המשפט, וממילא לא יכול היה בית המשפט להכריע כי יש לו סמכות בעניינה ואכן לא עשה כן.

לב ליבה של הלכת פלמן הוא כיבוד הערכאות ההדדי.

ניסיונו של הנתבע לטעון בשמה של הלכת פלמן כביכול יכול בית המשפט לקבוע את סמכותו בתביעה שלא הוגשה אליו כלל, היינו למעשה לקבוע רק את הקביעה הנגטיבית בדבר חוסר סמכותו, כביכול, של בית הדין, שהלוא זו משמעותה היחידה של קביעת סמכותו של בית המשפט, כביכול, בתביעה שלא הוגשה אליו, וניסיונו אף לטעון כי כך עשה בית המשפט בפועל בענייננו – נואל הוא.

חוטא הוא לא רק לבית הדין בנסותו לחתור שלא כדין תחת סמכויותיו, ולא בלבד לתובעת, **אלא להלכת פלמן עצמה ובעיקר לבית המשפט** עצמו שהנתבע מציג את דבריו, שלא בדין, כאילו נקבעה בהן סמכותו, שלא כדין וכשכל משמעות הדברים היא קביעה, שאינה בסמכותו של בית המשפט, בדבר חוסר סמכות של בית הדין. בכך משים הנתבע את בית המשפט עצמו כמי שפעל שלא בסמכות, שלא כדין ואף בניגוד לעיקרון כיבוד הערכאות. דומה כי אין לך חוסר כיבוד ערכאות – מצד הנתבע עצמו – גדול מזה, שכן טיעון זה אינו מכבד לא את בית הדין ולא את בית המשפט.

ט. תוצאת כל האמור היא ברורה ונחרצת:

לפנינו תביעת מזונות ילדים כנה, שנכרכה כדין לתביעת גירושין כנה. כריכה זו נעשתה למעשה פעמיים – לראשונה עם הגשת תביעת הגירושין, מועד שלפי המצב המשפטי ששרר בו לא היה בכריכה זו כדי להקנות סמכות, אך נוכח תיקון החוק הוקנתה הסמכות לבית הדין מכוחה של כריכה זו ושכמותה עם תיקון החוק; ובשנית עם הגשת הבקשה לחידוש הדיון בתביעה זו, בקשה שדי בה כשלעצמה כדי לכרוך את התביעה לתביעת הגירושין שההליכים בה לא נסתיימו אותה שעה (שכן טרם סודר הגט ועל פי הפסיקה עד לסידור הגט אין הליכי הגירושין מסתיימים) גם לולי הכריכה הקודמת וגם אם נבקש לראות את התביעה שהוגשה תחילה כמי שנמחקה בשל המצב המשפטי דאז.

לא נמצא כל פגם של חוסר כנות או העדר תום-לב בהתנהלותה של התובעת וכלל טענותיו של הנתבע בעניין זה נדחו.

לתביעה זו – הן לזו שהוגשה תחילה הן לתביעה שהוגשה שנית בגדרי הבקשה לחידוש הליכי המזונות – לא קדמה כל תביעת מזונות שהוגשה לבית המשפט, ומשכך, בניגוד גמור לדברי הנתבע, לא קנה בית המשפט את הסמכות לדון בעניין מזונותיהם של ילדי הצדדים ולא יכול היה לקנותה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מודגש ומוטעם שוב גם כי בית המשפט עצמו, בניגוד לדברים שטפל עליו הנתבע, לא קבע בשום שלב, לא בפירוש ולא במשתמע, כי יש לו סמכות לדון בתביעת המזונות, שכאמור כלל לא הוגשה לו ועל כן לא היה יכול לקבוע כי יש לא סמכות לדון בה, ולא כל שכן שלא שלל את סמכותו של בית הדין לעניינה.

י. לפנינו זה מכבר בקשת התובעת לפסיקת מזונות זמניים.

בהחלטה מי"ט בכסלו התשפ"ו (9.12.25) הוריתי לנתבע להגיב לבקשה זו בתוך שבעה ימים. שבעה ימים חלפו מאז שבע פעמים, ואף יותר, אך עד כה לא הגיב הנתבע לגופה של הבקשה.

שמה סבור הוא הנתבע כי משהגיב לעניין הסמכות פטור הוא מלהגיב לגופה של בקשה זו, למרות הוראתו המפורשת של בית הדין כי יגיב עליה. אך לא כך הדבר: משבחר הנתבע שלא להגיב לגופה של בקשה שורת הדין היא לפסוק מזונות זמניים בהעדר תגובה מייד משנקבעה הסמכות.

לפני ולפנים משורת הדין יורשה הנתבע עתה שנית להגיב לבקשה זו ובלבד שיגיב לה בתוך שלושה ימים. ארכה נוספת לא תינתן שכן יהיה בכך משום עוול כלפי המשיבה והקטינים (ואף באשר לארכה זו התלבטתי רבות אם יש לה מקום), ובחלוף ימים אלה ייתן בית דיננו החלטה בבקשה זו.

במקביל נדרשים אנו כמובן לקבוע מועד לדיון בתביעת המזונות לשם קביעת מזונות קבועים. מטעמי יעילות נאפשר לב"כ הצדדים לתאם כבר עתה מועדים מוסכמים לדיון ולהציעם לבית הדין בתוך שבעה ימים. בהעדר תיאום ייקבע מועד בהתאם ליומנו של בית הדין בלבד.

יא. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת שמות הצדדים ומספרי תעודות הזהות שלהם.

ניתן ביום י"ז בשבט התשפ"ו (4.2.2026).

הרב יחיאל חיים פריימן

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה

גט

OVER

משפחה • משפט • ומה שביניהם

WWW.GET-OVER.CO.IL

